

YASSER ARAFATS STORHED

REDAKTIONENS INTRODUKTION

Det har hänt något med palestinierna, säger Deleuze i ett samtal med den palestinske historikern Elias Sanbar från 1982. Ni har hittat en ny ton som vare sig är aggressiv eller defensiv, som speglar ett nytt medvetande om vad det innebär att ha rättigheter. Samtalet kommer sedan att handla om vad det innebär att manifesteras existensen av ett folk, som levande samhälle och i ett världssamfund. Men också om att möta en attityd av förnekelse, för vilken det palestinska folket inte finns. Samtalet ägde rum i maj och publicerades i dagstidningen *Libération*, anpassad förekomsten av en ny tidskrift: *La Revue d'Études Palestiniennes* (1981-2008) som Sanbar var redaktör för.

Den artikel som nu översatts i K&K, om "Yasser Arafats storhed", skrevs 1983 och publicerades i just *La Revue d'Études Palestiniennes*. Och Deleuze publicerade sig också om Palestina i andra sammanhang, som i den palestinska litterära tidskriften *al Karmel*. Sammantaget utgör Deleuzes Palestina-artiklar en sparsamt omskriven del av hans författarskap. Kanske är den otypisk genom att vara konkret och historiskt specifik. Men artiklarna är intressanta inte bara för vad de säger om Deleuzes kritiska blick på Palestina-frågan, utan om hans politisk-kritiska begreppsapparat

i stort. Deleuze hyllar *La Revue d'Études Palestiniennes* för att han efterfrågat röster från arabvärlden i det intellektuella Frankrike. Men till skillnad från tidigare generationer franska filosofer är Deleuze mindre intresserad av det franska koloniala projektet. Vad han ser är en kapitalistisk rörelse som inte bara handlar om att underkasta sig arbetskraften på plats, vilket traditionellt sett beskrivs som den koloniala logiken. Det handlar också om att tömma territorier och underkasta sig arbetskraften på andra platser. Den rörelsen företräds för Deleuze av sionismen, med USA som förebild, som fördrev ursprungsbefolkningen. Vad Deleuze alltså identifierar, i sina texter om Palestina, är en kapitalismens egen logik av territorialisering, vars gränser förskjuts inte bara inom ett existerande territorium utan också drivs att ta nya. Det är också denna dubbla form av territorialisering som för Deleuze förbinder den sionistiska rörelsen med USA, historiskt och inför framtiden.

I "Yasser Arafats storhed" bestrider Deleuze Förintelsens singularitet som ett mystiskt ont, och hävdar förskingringen av Palestina som en form av folkmord. Artikeln skrevs efter massakern i Sabra och Chatila i september 1982, då en kristen milis släpptes in i palestinska flyktingläger i Beirut med hjälp av den israeliska armén. Syftet var att rensa ut PLO, som leddes av Yasser Arafat och som tvingats lämna Libanon ett par veckor tidigare. Massakern, som lämnade över 3000 döda, ledde långt senare till anklagelser för krigsbrott mot den israeliska försvarsministern Ariel Sharon. Deleuze skrev sin artikel för att hylla Arafat som en ledare utan territorium, av shakespearesk dignitet, också i trots mot de rykten som spreds för att hävda Arafats skuld till massakern.

* * *

Den palæstinensiske sag er først og fremmest summen af de uretfærdigheder, som dette folk har været udsat for og fortsat udsættes for. Uretfærdighederne består af voldshandlinger, men også af fejlslutninger, falske ræsonnementer og falske garantier, der påstås at kunne kompensere for eller retfærdiggøre dem. Arafat havde til sidst kun ét ord til at benævne de brudte løfter og de forrådte tilsagn på tidspunktet for massakrerne i Sabra og Chatila¹: *shame, shame*.

Man siger, at det ikke er et folkedrab. Og dog er det en historie, som fra begyndelsen har indeholdt mange udgaver af begivenhederne i Oradour.² Den zionistiske terror rettede sig ikke kun mod englænderne, men mod arabiske landsbyer, som skulle forsvinde; Irgun var her særligt aktiv, jf. Deir Yassin.³ Det har fra ende til anden handlet om at gøre, som om det palæstinensiske folk ikke alene skulle ophøre med at eksistere, men aldrig havde eksisteret.

Erobrerne var selv blandt dem, der havde lidt historiens største folkedrab. Zionisterne gjorde dette folkedrab til et absolut onde. Men at forvandle historiens største folkedrab til et absolut onde er en religiøs og mystisk vision, ikke en historisk. Den standser ikke ondskaben; tværtimod udbreder den den, lader den falde tilbage på andre uskyldige og kræver en compensation, som påfører disse andre en del af det, jøderne selv har lidt (fordrivelse, ghettoisering, forsvinden som folk). Med midler som er "koldere" end folkedrab, når man samme resultat.

USA og Europa skyldte jøderne en godtgørelse. Og denne godtgørelse lod de betale af et folk, om hvilket det mindste man kan sige er, at det

-
- 1 Den 16.-18. september 1982 blev mellem 1.300 og 3.500 palæstinensere og shia-muslimske libanesere slået ihjel i Beiruts Sabra-kvarter og den tilstødende flygtningelejr Chatila. Mordene blev udført af libanesiske militser med opbakning fra den israelske hær.
 - 2 Den 10. juni 1944 myrdede en SS-enhed næsten alle indbyggere i den franske landsby Oradour-sur-Glane: 245 kvinder, 207 børn og 190 mænd. Landsbyens ruiner ligger urørte tilbage som mindesmærke.
 - 3 Det højrenationalistiske Irgun Zvai Leumi ("Den nationale militære organisation") blev af myndighederne i det britiske mandatområde betragtet som en terrorgruppe. De stod bl.a. for massakren på mellem 100 og 120 civile i den arabiske landsby Deir Yassin i 1948.

intet havde med sagen at gøre, at det var fuldstændig uskyldigt i forhold til Holocaust og end ikke var bekendt med det. Det er her, det groteske begynder, ligesom volden. Zionismen, og sidenhen staten Israel, vil kræve, at palæstinenserne anerkender dens ret. Men staten Israel har aldrig ophørt med at benægte selve det faktum, at der findes et palæstinensisk folk. Man talte aldrig om palæstinensere, men om "Palæstinas arabere", som om de befandt sig dér ved et tilfælde eller ved en fejl. Senere lod man, som om de fordrevne palæstinensere kom udefra; man talte ikke om den første modstandskrig, som de førte helt alene. Da de ikke anerkendte Israels ret, blev de gjort til Hitlers efterkommere. Men Israel forbeholder sig retten til at benægte deres faktiske eksistens. Her begynder en fiktion, som skulle brede sig mere og mere og tynde enhver, der forsvarede den palæstinensiske sag. Denne fiktion, dette væddemål fra Israels side, bestod i at fremstille alle, der satte spørgsmålstejn ved de faktiske forhold og den zionistiske stats handlinger, som antisemitter. Denne operation har sin rod i Israels kolde politik over for palæstinenserne.

Israel har aldrig lagt skjul på sit mål, end ikke i begyndelsen: at tømme det palæstinensiske territorium. Og videre: at lade som om territoriet altid havde været tomt, evindeligt forudbestemt for zionisterne. Det var ganske vist kolonisering, men ikke i europæisk forstand fra 1800-tallet: Man skulle ikke udnytte befolkningen, men få den til at forsvinde. Dem, der blev tilbage, skulle ikke gøres til en territorielt afhængig arbejdskraft, men snarere til løsrevet, omvandrende arbejdskraft, som ghettoiserede immigranter. Fra begyndelsen opkøbtes jorden på betingelse af, at den var fri for beboere – eller kunne gøres fri. Det er et folkedrab, men et folkedrab, hvor den fysiske udryddelse er underordnet den geografiske fordrivelse: Idet de blot betragtes som "arabere" i almindelighed, skal de overlevende palæstinensere smelte sammen med de andre arabere. Den fysiske udryddelse, uanset om den udføres direkte eller overlades til lejesoldater, er fuldt ud til stede. Men det er ikke et folkedrab, siger man, eftersom det ikke er det "endelige mål"; i virkeligheden er det blot ét middel blandt andre.

USA's medskyldighed i Israels politik skyldes ikke alene en stærk zionistisk lobby. Elias Sanbar har vist, hvordan USA genfinder et aspekt af sin egen historie i Israel: udryddelsen af indianerne, som også kun til dels

var direkte fysisk. Det handlede om at skabe tomhed og lade som om, der aldrig havde været indianere, bortset fra i reservater, som gjorde dem til interne immigranter. På mange måder er palæstinenserne de nye indianere: Israels indianere. Den marxistiske analyse viser kapitalismens to komplementære bevægelser: konstant at pålægge sig selv grænser, inden for hvilke den organiserer og udnytter sit eget system; og uophørligt at forskyde disse grænser, overskride dem for på ny at grundlægge sig selv i større skala eller med større intensitet. At forskyde grænserne var den amerikanske kapitalismes værk, den amerikanske drøm, som blev overtaget af Israel i drømmen om Storisrael på arabisk territorium, på arabernes bekostning.

Hvordan det palæstinensiske folk har kunnet gøre modstand og fortsat gør modstand? Hvordan det fra at være et slægtsfolk er blevet en bevæbnet nation? Hvordan det har skabt et politisk legeme, som ikke blot repræsenterer det, men legemliggør det, uden territorium og uden stat? Alt dette forudsatte en stor historisk skikkelse, én som man fra et vestligt perspektiv næsten ville sige var trådt ud af Shakespeare, og det var Arafat. Det er ikke første gang i historien, noget sådant har fundet sted (franskmændene kan tænke på Det Frie Frankrig, dog med den forskel at det i begyndelsen havde langt svagere folkelig opbakning). Og det er heller ikke første gang i historien, at alle de lejligheder, hvor en løsning – eller blot et element af en løsning – var mulig, at en sådan løsning så bevidst og med fuldt overlæg blev ødelagt af israelerne. De holdt fast i deres religiøse position: at benægte ikke blot den palæstinensiske ret, men det palæstinensiske faktum. De vaskede sig rene for deres egen terror ved udefra at stemple palæstinenserne som terrorister. Og netop fordi palæstinenserne ikke var dette, men et særegent folk, lige så forskelligt fra andre arabere som europæere er fra hinanden, kunne de ikke forvente andet fra de arabiske stater end en tvetydig hjælp, som undertiden vendte sig til fjendtlighed og udryddelse, når det palæstinensiske eksempel blev farligt for dem. Palæstinenserne har udstået alle historiens infernalske perioder: løsningernes sammenbrud netop når de var mulige, de værste allianceskift som de selv betalte prisen for, de mest højtidelige løfter som aldrig blev holdt. Og alt dette har deres modstand måttet tage til sig som næring.

Det er muligt, at et af målene med massakrerne i Sabra og Chatila var

at miskreditere Arafat. Han havde kun accepteret, at de væbnede kombatanter, hvis styrke forblev intakt, kunne trække sig tilbage på betingelse af, at deres familiers sikkerhed blev absolut garanteret af USA og endda af Israel. Efter massakrerne fandtes der ikke andet ord end *shame*. Hvis den krise, der herefter ramte PLO, på lang eller kort sigt skulle føre enten til integration i en arabisk stat eller til opløsning i islamisk fundamentalisme, kunne man sige, at det palæstinensiske folk rent faktisk var forsvundet. Men det havde været under sådanne omstændigheder, at verden, USA og endda Israel, aldrig ville holde op med at fortryde de forspildte muligheder, herunder dem, som stadig eksisterer i dag. Over for Israels hovmodige vending: "Vi er ikke et folk som de andre", har der uophørligt lydt et palæstinensisk råb, det som blev påkaldt i første nummer af *Revue d'Études Palestiniennes*: Vi er et folk som de andre, vi ønsker ikke at være andet end det.

Israel troede med sin terrorkrig i Libanon at kunne knuse PLO og fratage det palæstinensiske folk enhver støtte, nu det allerede var berøvet sit land. Og måske er det lykkedes, siden der i det omringede Tripoli ikke er andet tilbage end Arafats fysiske tilstedeværelse blandt hans egne, alle i en slags ensom storhed. Men det palæstinensiske folk vil ikke miste sin identitet uden i dens sted at efterlade en dobbelt terrorisme, statslig og religiøs, som drager nytte af dens forsvinden for at gøre enhver fredelig løsning med Israel umulig. Libanonkrigen vil ikke blot gøre Israel moralsk splittet og økonomisk desorganiseret; det vil også stå over for spejlbilledet af sin egen intolerance. En politisk løsning, et fredeligt forlig, er kun muligt med et uafhængigt PLO, som ikke er opløst i en allerede eksisterende stat og ikke er gået tabt i de forskellige islamiske bevægelser. En opløsning af PLO ville blot være de blinde krigskræfters sejr, uden hensyn til det palæstinensiske folks overlevelse.

Oversat af Torsten Andreassen

KEYWORDS

DK: Palæstinensiske rettigheder, zionisme, kapitalisme og kolonialisering, PLO.
EN: Palestinian rights, Zionism, capitalism and colonization, PLO.

ABSTRACT

In "The Greatness of Arafat", Gilles Deleuze argues that the colonization of Palestine and the subsequent genocidal overtaking of its territories and movement of its populations, by Israel, is the consequence of a capitalist logic in which Israel and USA stand together. In contrast, Deleuze celebrates Yasser Arafat as a leader without territory, and the Palestinian awareness of and insistence on having territorial and political rights.

